

Теорія поділу державної влади в Україні

Для кожної демократичної країни властивий принцип поділу влади. Адже варто, щоб була налагоджена система ефективних взаємовідносин, довіри між суспільством та владою.

Поділ державної влади є актуальною проблемою протягом багатьох віків, над якою ще з давніх часів роздумувала велика кількість мислителів та дослідників. На сьогодні теорія поділу влад є закріпленою на досить високому конституційному рівні, а саме ст. 6 Конституції України проголошує поділ влади на законодавчу, виконавчу і судову.

Використовуючи поняття «поділ влади» варто розуміти, що хоч і влада розподілена між трьома гілками, вона все одно є єдиною та неподільною.

Серед вітчизняних дослідників цю точку зору чітко сформулював В. Погорілко, який підтверджуючи принцип поділу державної влади (під яким він розуміє «незалежність і рівноправність органів державної влади між собою»), однозначно вказує, що без тісної і всебічної взаємодії гілок влади неможливе не лише формування, але й функціонування органів державної влади [1, с.38].

Всю історію поділу влади можна поділити на два періоди (так звані архетипи правління права):

1) античність (порядок у суспільстві є найголовнішим; закон повинен захищати усіх, а не окремих індивідів);

2) Новий час (побудова та взаємодія державно-владних інститутів).

Є ряд дослідників, які створили теорію розподілу влади. Основоположником цієї ідеї був Арістотель, але Джон Локк аргументував та розвинув її. Шарль Луї Монтеск'є (XVI-XVII ст.) розробив її в класичному вигляді. Ще ряд дослідників, такі як Олександр Гамільтон, Джеймсом Медісон та Джон Джей розробляли сучасну теорію розподілу державної влади.

Але саме англієць Д.Локк остаточно виділив три основні функції, а саме видання законів, виконання законів та здійснення правосуддя, які наділені універсальним характером. Він казав, що упорядкування суспільних відносин може відбуватися за допомогою видання законів. Присутність законодавчої влади в державі потребує наявності влади, що забезпечуватиме виконання законів безперервно. Причому, ці дві влади мають мати розмежування, адже вони наділені різними функціями та виконуються різними органами державної влади. В свою чергу Монтеск'є вважав, що головною метою держави є вирішення конфліктів та суперечностей, які виникають між людьми у суспільстві, застосовуючи загальну силу на непокірливих.[3]

У наші часи поділ влади в демократичній державі є необхідним, адже він допомагає розподілити державні функції між органами державної влади, а система стримувань і противаг забезпечує невтручання однієї гілки влади в іншу та підвищує ефективність діяльності державних органів.

В системі поділу державної влади законодавча є досить важливою, адже видання законів – це основа для ефективного функціонування виконавчої та судової влади, які спрямовують свою діяльність на реалізацію цих законів. В Україні єдиним органом законодавчої влади є Верховна Рада України, (далі ВРУ), якій властиві такі характерні риси як єдинність, виключність та універсальність в системі органів влади держави. Також саме ВРУ є представницьким, колегіальним, виборним, однопалатним та постійно діючим органом законодавчої влади в Україні. Унікальним є те, що ВРУ окрім законодавчої функції здійснює і наступні, а саме установчу (державотворчу, організаційну), бюджетно-фінансову, зовнішньополітичну, а також здійснення установчого контролю.

Також важливою є виконавча влада, яка являє собою систему органів (виконавчо-розпорядчі), що здійснюють державне управління (уряд, міністерства тощо). Так в нашій

країні вищим органом у системі виконавчої влади є Кабінет Міністрів України, який очолює Прем'єр-Міністр України. Середню ланку становлять міністерства, державні комітети та центральні органи державної виконавчої влади, зі спеціальним статусом. Місцевий або територіальний рівень представляють місцеві державні адміністрації в областях і районах. Саме виконавча влада організовує реалізацію внутрішньої та зовнішньої політики країни та здійснює контроль за сферами суспільного життя.

Наступним, не менш важливим елементом в системі поділу влади є судова влада. Ще з давніх-давен термін «суд» використовувалося у спілкування людей, адже в будь-якій формі людського суспільства завжди були наявними механізми щодо розв'язання конфліктів між людьми. Раніше, якщо учасники конфлікту не були здатними самотійно вирішити суперечку, на допомогу закликали вождів, старійшин, жерців, а вже потім юристів – людей, які здобували знання у галузі права та судочинства.

На сьогодні, судова влада являє собою самотійну, незалежну сферу публічної влади й становить певний обсяг повноважень, що допомагають здійснювати правосуддя, тлумачення норм права.

До найосновніших завдань судової влади належить вирішення суперечок між громадянами та державою, юридичними, фізичними особами, а також стримувати дві інші гілки влади в рамках права і конституційної законності, здійснюючи конституційний нагляд і судовий контроль за ними (тобто це контрольно-наглядова функція за іншими гілками влади).

На сьогодні, Європейський Союз чекає від України проведення конституційної та судової реформ. Саме таку думку висловив єврокомісар з питань політики сусідства і переговорів по розширенню Йоганнес Ган:

"Ми, як і все українське суспільство, з нетерпінням очікуємо на реформу Конституції, судустрою і прокуратури, оскільки без забезпечення верховенства права реформування інших сфер неможливо", - сказав Ган.[2]

Отже, гілки державної влади повинні виконувати свої повноваження в рамках закону та намагатися діяти спільно, щоб досягти всезагального блага. А у випадках неузгодженості усіх гілок влади, має виступати виключно Феміда.

Список використаних джерел:

1. Конституція незалежної України / За ред. В. Ф. Погорілка, Ю. С. Шемшученка, В. О. Євдокимова. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. –428 с.
2. ЄС очікує від України реформ Конституції, судустрою та прокуратури [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukr.segodnya.ua/politics/pnews/es-ozhidaet-ot-ukrainy-reform-konstitucii-sudoustroystva-i-prokuratury-611553.html>
3. Теорія поділу влади та судова влада в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://refleader.ru/jgernayfsrnaqas.html>